

Valige üks teema ja kirjutage selle põhjal arutlus.

1. 18. sajand – muutuste aeg Eesti ajaloos?
2. Liivi sõja ja Põhjasõja tagajärjed Eestile: sarnasused ja erinevused.
3. Mis muutused toimusid Vana-Kreekas hellenismiajastul võrreldes klassikalise ajaga?
4. Vana-Kreeka – Euroopa kultuuri häll?
5. Milles avaldus üliiriikide vastasseis külma sõja ajal?
6. Perestroika – sotsialismileeri lagunemise peamine põhjus?

INIMENE-ÜHISKOND-KULTUUR**25 PUNKTI****I. VANA-KREEKA. HELLENISM. 25 P****1. Kreeka ajaloo perioodid. 5 p**

1.1. Paigutage järgmised sündmused/märksõnad/isikud õigesse perioodi. Kirjutage perioodi ees olev täht õige sündmuse/märksõna/isiku järele. 3 p (9–10 õiget 3 p, 7–8 õiget 2 p, 5–6 õiget 1 p)

A. Kreet-Mükeene aeg u 2000–1100 eKr

C. Arhailine periood u 800–500 eKr

B. Tume ajajärk u 1100–800 eKr

D. Klassikaline periood u 500–338 eKr

Sündmus/märksõna/isik	Periood
1. Kreeka linnriikide hiilgeaeg	
2. Raua kasutuselevõtt	
3. Olümpiamängude algus	
4. Periklese valitsusaeg Ateenas	
5. Kreeka tähestiku kasutusele võtmine	
6. Linnriikide kujunemine	
7. Kreeka-Pärsia sõjad	
8. Platon	
9. Lossikultuur	
10. Kolonisatsiooni kõrgaeg	

1.2. Milline neist sündmustest/perioodidest/isikutest oli teie arvates kõige tähtsam Vana-Kreeka ajaloos ja milline tänapäeva Euroopa jaoks. Selgitage. 2 p

Kreeka ajalugu (kirjutage number): _____

Selgitus: _____

Tänapäeva Euroopa (kirjutage number): _____

Selgitus: _____

2. Töö allikatega. Vastake tekstikatkendite ja oma teadmiste põhjal. 7 p

Ajaloolane Herodotos esitas oma teoses „Ajalugu“ poolt ja vastuargumendid erinevatele valitsemisvormidele.

A. [...] Kuidas saab monarhia olla hea, kui ainult üks teeb seda, mida tahab? Isegi kui panna valitsejaks keegi kõige õilsamate meeste seast, unustab ta oma endise meelsuse. [...] ta muudab isade seadusi, vägivallatseb naistega ning tapab ilma kohtumõistmiseta. Kui aga valitseb rahvahulk, on sellel kõige kaunim nimi – võrdsus seaduste ees. Rahval ei ole monarhile omaseid pahesid. Ametnikud valitakse loosiga, ametnikud peavad aru andma, kõik otsused võetakse vastu üheskoos.

Vana Kreeka inimene, Avita, 2001. Lk 148.

B. [...] Ei ole midagi võrdset rahvahulga mõistmatuse ja ülbusega. Inimesed põgenevad türanni ülbuse eest, kuid rahvahulga ülbuse on veel hullem. Türann tegutseb vähemalt teadlikult, kuid rahvas ei tea, mida ta teeb. [...] Rahvahulk viskub riigiasjade kallale mõistusetu, nagu tormine mägijõgi. [...] Me peame välja valima õilsaimad mehed ning neile võimu andma. [...] Õilsaimad mehed võtavad vastu parimad otsused.

Vana Kreeka inimene, Avita, 2001. Lk 149.

C. [...] Tundub, et ei ole midagi paremat ühe õilsaima mehe valitsusest. Arvan, et ta hoolitseb laitmatult rahva eest. Oligarhia puhul aga tahab igaüks tuua üldsusele kasu ning sageli sünnib sellest palju kadedust. [...] sellest sünnivad rahutused ning rahutustest tapmine. Tapmine viib omakorda monarhiani ning sellest kõigest järeldub, et see on parim valitsusvorm. Kui rahvas valitseb, ei saa vältida, et tekivad pahed. [...] See kestab niikaua, kuni üks juht rahva hulgast lõpetab kogu niisuguse tegevuse. Selle eest imetleb rahvas teda ning imetletu tundub taas ainuvalitsejana. Siit tuleb jälle välja, et monarhia on kõige tugevam.

Vana Kreeka inimene, Avita, 2001. Lk 149.

2.1. Mis valitsemisvormi idealiseerivad esitatud allikad? 3 p

Allikas A: _____

Allikas B: _____

Allikas C: _____

2.2. Valige nimetatud valitsemisvormidest kaks ja nimetage üks Vana-Kreeka riik, kus sellist valitsemisvormi rakendati. 2 p

Valitsemisviis: _____

Riik: _____

Valitsemisviis: _____

Riik: _____

2.3. Valige üks allikates kirjeldatud valitsemisvorm ja nimetage selle üks tugev ja üks nõrk külge Vana-Kreeka näitel. 2 p

Riigikord: _____

Tugevus: _____

Nõrkus: _____

3. Esitage näiteid hellenismile iseloomulikest joontest järgmistes valdkondades. 3 p

Kirjandus: _____

Teadus: _____

Filosoofia: _____

4. Mis oli Kreeka kolonisatsiooni peamine põhjus ja mis tagajärg? 2 p

Põhjus: _____

Tagajärg: _____

5. Töö pildiga. Ateena akropol. 5 p

5.1. Mis on akropol? 1 p

5.2. Mis hoone on tähistatud? 1 p

5.3. Kellele jumalatest on see hoone pühendatud? 1 p

1 p

28

5.4. Milliseid kreeka arhitektuurile iseloomulikke tunnuseid leiate pildil kujutatud hoonetel? 2 p

1. _____

2. _____

2 p

29

6. Nimetage üks Vana-Kreeka eepos, selle arvatav autor ja üks mütoloogiline kangelane sellest eeposest. 3 p

Eepos: _____

1 p

30

Autor: _____

1 p

31

Kangelane: _____

1 p

32

I. EESTI AJALOO PERIOODID, ÜLDISELOOMUSTUS JA PÖÖRDEPUNKTID. 13 P**1. Töö kaardiga. 8 p**

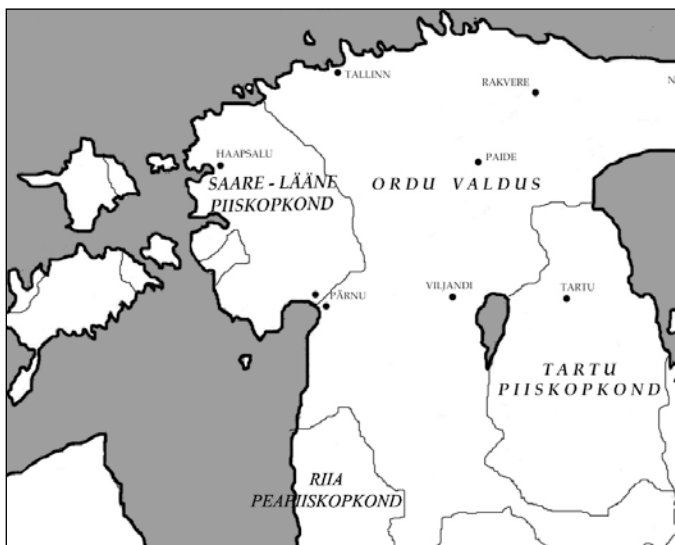
Pealkirjastage kaart ja kirjutage, mis sündmusega lõppes kaardil kujutatud haldusjaotus.

(Iga õige vastus hinnatakse 1 punktiga)

Kaardi pealkiri

Sündmus

Kaardi pealkiri

Sündmus

Kaardi pealkiri

Sündmus

Kaardi pealkiri

Sündmus

2. Ajaloolised isikud. 3 p

2.1. Millise Eesti ajaloo perioodiga on seotud nimetatud isikud? Märkige isikunime järel õige perioodi ees olev täht. 2 p (4–5 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

- A. Liivi sõda
- B. Rootsi aeg
- C. Põhjasõda

	Ajalooline isik	Ajaloo periood
1.	Peeter I	
2.	Gustav II Adolf	
3.	Karl XI	
4.	Stefan Batory	
5.	Hertsog Magnus	

2.2. Valige ülesande 2.1. loetelust isik, kes on teie arvates Eesti ajalugu kõige rohkem mõjutanud. Põhjendage oma valikut. 1 p

Isik (kirjutage number): _____

Põhjendus: _____

3. Nimetage üks sündmus Eesti iseseisvumise ja üks Eesti taasiseseisvumise perioodist ning põhjendage nende olulisust. 2 p (Sündmus koos põhjendusega annab 1 p)

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

II. EESTI VARAUUSAJAL 1558–1796. 12 P

1. Kultuur 17.–18. sajandil. 4 p

1.1. Kes pani aluse talurahva haridusele Eestis? (perekonnanimi) 1 p

1.2. Miks oli Rootsi riigivõimu jaoks oluline talurahva lugemisoskuse arendamine? 1 p

1.3. Esitage kaks näidet eestikeelse kirjasõna arengust 17.–18. sajandil Eestis. 2 p

1. _____

2. _____

2. Balti erikord. 4 p

2.1. Nimetage kaks Balti erikorra tunnust. 2 p

1. _____
2. _____

2.2. Kas Balti erikord sidus Eesti rohkem Lääne-Euroopaga või Venemaaga? Tähistage teie arvates õige väide ja põhjendage oma seisukohta kahe argumendiga. 2 p

Sidus Lääne-Euroopaga

☐

Sidus Venemaaga

☐

1. _____

2. _____

3. Rootsi ja Vene aeg (18. sajand). 4 p

3.1. Esitage üks positiivne ja üks negatiivne muutus Rootsi ajast. Põhjendage oma valikut. 2 p

Positiivne muutus: _____

Põhjendus: _____

Negatiivne muutus: _____

Põhjendus: _____

3.2. Esitage üks positiivne ja üks negatiivne muutus Vene ajast. Põhjendage oma valikut. 2 p

Positiivne muutus: _____

Põhjendus: _____

Negatiivne muutus: _____

Põhjendus: _____

I. RAHVUSVAHELISED SUHTED 20. SAJANDIL (1991. AASTANI). 13 P

1. Nimetage 20. sajandi esimese veerandi sündmus, mis teie arvates muutis maailma kõige rohkem. Põhjendage oma seisukohta. *2 p*

Sündmus: _____

Põhjendus: _____

2. Rahvusvahelised suhted Esimese ja Teise maailmasõja vahel. *2 p*

2.1. Paigutage loetletud sündmused skeemil õigesse ajalisse järjestusse alustades varasemast. *1 p*

1. Müncheni konverents
2. Locarno konverents
3. Molotovi-Ribbentropi pakti sõlmimine
4. Rahvasteliidu loomine
5. Inglise-Saksa mereväelepingu sõlmimine

2.2. Milline ülesandes 2.1. loetletud sündmus aitas teie arvates kõige enam kaasa Teise maailmasõja puhkemisele? Põhjendage. *1 p*

Sündmus (kirjutage number): _____

Põhjendus: _____

3. Pilt kujutab kahe riigijuhi kohtumist augustis 1941. Sellel kohtumisel allkirjastati dokument, mis sai aluseks Hitleri-vastasele koalitsioonile. 5 p

3.1. Tähistage loetelus kõnealune dokument. 1 p

- ☐ 1. Marshalli plaan
- ☐ 2. Trumani doktriin
- ☐ 3. Atlandi harta
- ☐ 4. Molotovi-Ribbentropi pakt
- ☐ 5. Ühinenud rahvaste deklaratsioon.

3.2. Nimetage sellel kohtumisel osalenud poliitikud ja riigid, mida nad esindasid. 2 p
(Poliitiku ja riigi nimetamine annab 1 p)

Poliitik: _____

Riik: _____

Poliitik: _____

Riik : _____

3.2. Nimetage kaks selles dokumendis deklareeritud põhimõtet. 2 p

1. _____
2. _____

4. Rahvusvahelised suhted Teise maailmasõja järel. 4 p

4.1. Millisel kümnendil toimusid järgmised sündmused? Kirjutage sündmuse järelle õige kümnendi ees olev täht. 2 p (7–8 õiget 2 p, 5–6 õiget 1 p)

- A. 1940. aastad
- B. 1950. aastad
- C. 1960. aastad
- D. 1970. aastad
- E. 1980. aastad

Sündmus	Kümnend
1. Berliini blokaad	
2. Vietnami sõja lõpp	
3. Berliini müüri püstitamine	
4. Ungari ülestõus	
5. Afganistani sõja algus	
6. Kuuba (Kariibi) kriis	
7. Korea sõja lõpp	
8. Tähesõdade programm	

4.2. Valige ülesande 4.1. loetelust üks sündmus. Mis oli selle põhjus ja mis tagajärg? 2 p

Sündmus: _____

Põhjus: _____

Tagajärg: _____

II. NÕUKOGUDE VENEMAA/NSV LIIT JA SOTSIALISTLIK MAAILMASÜSTEEM. 12 P

1. Nimetage organisatsioonid, mille abil teostas Nõukogude Liit kontrolli sotsialistlike riikide üle. 2 p

Majanduslik kontroll: _____

Sõjalis-poliitiline kontroll: _____

2. Nõukogude Liidu sisepoliitika. 5 p

- 2.1. Millise Nõukogude Liidu juhi võimu ajal toimusid loetletud sündmused? Kirjutage sündmuse järele õige isiku ees olev täht. 3 p (8–9 õiget 3 p, 6–7 õiget 2 p, 4–5 õiget 1 p)

- A. Jossif Stalin
B. Nikita Hruštšov
C. Leonid Brežnev

Sündmus	NSVL juht
1. Uudismaade ülesharimine	
2. Stagnatsioon	
3. Massirepressioonid	
4. Isikukultuse hukkamõistmine	
5. Industrialiseerimine	
6. Dissidentlus	
7. Sulaaeg	
8. Kosmoselendude algus	
9. Uusvenestus	

- 2.2. Nimetage 1930. aastatel teostatud kollektiviseerimise kaks tagajärge. 2 p

1. _____

2. _____

3. Venemaa / Nõukogude Liidu piirid 20. sajandil. 2 p

Mis sündmuse tulemusena kehtestasid kaardil kujutatud piirid? Selgitage, mille alusel te otsustasite.

Sündmus: _____

Selgitus: _____

4. Kirjeldage Eesti ühiskonnaelu valdkondi nõukogude ajal ühe iseloomuliku joone või näite kaudu. 3 p

Majandus

Iseloomulik joon/näide: _____

Sisepoliitika

Iseloomulik joon/näide: _____

Kultuur

Iseloomulik joon/näide: _____
